

Zeneesztétika

Zeneesztétika

PTE-MK 2010/2011. ősz, hétfő 09h30-11h00, Damjanich 218-as terem

Kovács Balázs, mmi@art.pte.hu

Általános leírás

A kurzus során az esztétika és művészetfilozófia kérdésfelvetéseit vitatjuk meg, különös tekintettel a zene területére. Kiemelt, a kurzus egészén átívelő témakörök: mi a zenei szép? ábrázol-e, megérthető-e a zene? mi a zene szerepe a jelenkori kultúrában?

Tematika:

01. {2010.09.13.} Esztétikai bevezető; a zeneesztétika alapfogalmai

Scruton, Roger, *The Aesthetics of Music*, Oxford University Press, 1997

02. {2010.09.27.} Hallás vagy figyelem? fenomenológia és hermeneutika (Jean-Luc Nancy, Don Ihde, Michel Chion, Hans-Georg Gadamer)

Hans-Georg Gadamer, "A hallásról?", ford. P. Simon Attila, In: *Vulgo* 2000/3-4-5., 25-30. http://www.art.pte.hu/files/tiny_mce/File/mmi/09/gadamer-a_hallasrol-Vulgo2000.pdf Hans Jonas, "A látás nemessége" ford. Menyess Csaba, In: *Fenomén és mű ? Fenomenológia és esztétika*, szerk. Bacsó Béla, Budapest: Kijárat, 2002, pp. 109-122.

03-04. {2010.10.04-11.} Ábrázol vagy megmutat? A zene helye a művészetek között, formalizmus vs. programzene

Hanslick, Eduard, *A zenei szép: javaslat a zene esztétikájának újragondolására*, ford. Csobó Péter György, Budapest: Typotex, 2007 (27-52.o.) Rousseau, Jean-Jacques, *Esszé a nyelvek eredetéről ? Amelyben a dallamról és a zenei utánpótlásról is szó esik*, ford. Bakcsi Botond, Máriabesnyő-Gödöllő, Attraktor, 2007 (42-60. old.) Dahlhaus, Carl, *Az abszolút zene eszméje*, ford. Zoltai Dénes, Budapest, Typotex, 2004 (7-23. old. utáni szöveg)

05. {2010.10.25.} Affektuselmélet és racionalizmus: idealizmus, romantika, realizmus, recepcióesztétika, összművészeti koncepciók;

Kierkegaard, Sören, *A közvetlen erotikus stádiumok avagy a zenei erotikus, ?Semmitmondó*

bevezetés?, In: Vagy-vagy, ford. Dani Tivadar, Budapest: Osiris, 2001, pp. 45-Nietzsche, Friedrich, Wagnerről és Schopenhaueréről, ford. Romhányi Török Gábor, Budapest: Holnap, 2001 Arthur Schopenhauer, A világ mint akarat és képzet, ford. Tandori Ágnes, Tandori Dezső, Budapest: Európa, 1991. 343-358. o.

06-07. {2010.11.1-8.} A zene társadalmi kapcsolata; a sokszorosíthatóság, a popkultúra és a medializáltság hatásai

Adorno, Th. W., "Fétisjelleg a zenében és a zenei hallás regressziója", ford.: Zoltai Dénes, In.: A művészet és a művészetek, 1998, pp. 280-305. Zoltai Dénes, A modern zene emberképe: Zeneesztétikai tanulmányok, Budapest: Magvető, 1969. (tetszés szerinti fejezet) Oldal Gábor, Zene futószalagon? A szórakoztató muzsika világtörténete, Budapest, Zeneműkiadó, 1981, "Zenés világszórakoztatás" fejezet, pp. 263-384.

08. {2010.11.15.} Alkalmazott zene (pl. filmzene), zeneesztétikai pragmatizmus, pop- és réteggkultúra;

Michel Chion, Audio-Vision? Sound on Screen, szerk. és ford. Claudia Gorbman, New York, Columbia University Press, 1994 Richard Shusterman, Pragmatista esztétika: a szépség megélése és a művészet újragondolása, ford. Kollár József, Pozsony: Kalligram Könyvkiadó, 2003

09. {2010.11.22.} A zene mint világharmónia (püthagóréusok, antik keleti esztétika, újkori hallásesztétika), az ezoterikus zenei rendszerek;

Ritók Zsigmond (szerk.), Források az ókori görög zeneesztétika történetéhez., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982. Tőkei Ferenc (szerk., ford.) A szépség szíve? Régi kínai esztétikai írások, Budapest: Európa Kiadó, 1984 Douglas R. Hofstadter, Gödel, Escher, Bach: egybefont gondolatok birodalma: metaforikus fuga tudatra és gépekre, Lewis Carroll szellemében, ford. Lipovszky Gábor, Budapest: Typotex, 2002

10. {2010.11.29-12.06.} Posztmodern zenetudomány;

Kodaj Dániel, "Értelem szövedéke, hangok? Feminista és posztmodern olvasatok az amerikai új zenetudományban?", In: Replika (49-50), pp. 121-140., 2005 John Cage, A csend? Válogatott írások, Ford.: Weber Kata, Pécs: Jelenkor, 1994 Jelenkor Michael Nyman, Experimentális zene: Cage és utókora, ford. Pintér Tibor, Budapest: Magyar Műhely, 2005 Beck András, "Miért mondják zeneszerzőnek, ha csupán kérdez? John Cage és a szavak", In: Jelenkor (17.) 1999. május, 452-464.

11. {2010.12.06.} A digitális kultúra és a hálózati zene esztétikuma;

Kim Cascone, "A hiba esztétikája: Poszt-digitális? tendenciák a kortárs komputerzenében?", ford. Kovács Balázs, In: Balkon, 2003/12 Batta Barnabás (szerk.), Médium, Hang, Esztétika? Zeneiség a mediális technológiák korában, Szeged, Univ Kiadó, 2009

12. {2010.12.13.} Egyéb témakörök; összegzés: zeneesztétikai és -filozófiai alapfogalmak

Ajánlott irodalom:

Lissa, Zofia, Zene és csend ? Zeneesztétikai tanulmányok, ford. Soltész Gáspár, Budapest: Gondolat, 1973
Grabócz Márta, Zene és narrativitás ? Írások 18-19. századi és kortárs zeneművekről, Pécs: Jelenkor, 2003
Cseres, Jozef, Zenei szimulákrumok, ford. Péntes Tímea, Budapest: Magyar Műhely Kiadó, 2005
Zoltai Dénes, A zeneesztétika története a kezdetektől Hegelig ? Éthosz és affektus, Budapest: Kávé Kiadó, 2000
Csobó Péter (szerk.), Zene és szó ? Zeneesztétikai szöveggyűjtemény, Nyíregyháza: Bessenyei György Kiadó, 2004

A kurzus teljesítése:

? Szemináriumi dolgozat: 5-7 oldal, 1.5x sorköz (nem választható témák: Kékszakállú herceg vára, Varázsfuvola)

és

? Referátum (olvasmánylistára épülő szövegből, max. 20 perc) vagy egy téma kreatív, zenei feldolgozása vagy

? Kollokvium a teljes olvasmánylistából.

Időkeretek:

2010. november 15.: a szemináriumi dolgozat témájának megvitatása
2010. december 31. a szemináriumi dolgozat beadásának határideje
2011. január 14-16. a szemináriumi dolgozat kiértékelése / kollokvium

Definíciók

Akinek az utóbb linkelt dokumentum nem nyílik meg" tájékoztattásul: szemináriumi dolgozat = "A szemináriumi dolgozat célja, hogy a hallgató elmélyüljön egy adott problémában, s azt röviden, írásos formában fejtse ki. Ismerkedjen meg a téma szakirodalmával, az adott kérdés vonatkozó forrásaival és önállóan, logikus formában dolgozza fel az információkat. Az írásos szemináriumi munka fejleszti a hallgató kutatói, elemzői és fogalmazási készségét és felkészít a szakdolgozat (oly távolinak tűnő, valójában nagyon is közeli) megírására is."

A referátumról: jelen kurzus keretében a referátum egy olvasmány kreatív feldolgozását jelenti, vagyis: a) elolvasod és értelmezed a szöveget, b) utánanézel a szerzőnek, c) elgondolkodsz a szöveg vitás kijelentésein és d) jobb megoldásokat javasolsz. Mindezek bemutatására az órán maximum 20 perc áll rendelkezésedre! A referátum bemutatásánál az idei évtől lehetőség van egyéni, zenei megoldásokra is.

Néhány megjegyzés a szemináriumi dolgozathoz:

1) A szemináriumi dolgozatról: az idei Zeneesztétika kurzus zárásaként minden hallgató készít egy 5-7 oldalas szemináriumi dolgozatot, melynek során 1 szabadon választott zeneművet vagy -részletet, indokolt esetben több mű részleteit vagy értelmezésre nyitott frázisait választja ki és írja le a kurzus során tárgyalt esztétikai szempontok szerint. A nevezett szempontok a tematikában (fent) sorolt témakörökből vehetők át. Kérem, hogy a szemináriumi dolgozat elkészítésekor mindenki tartsa be a formai követelményeket! köszönöm. Egy részlet belőle:

"A szemináriumi dolgozat célja, hogy a hallgató elmélyüljön egy adott problémában, s azt röviden, írásos formában fejtse ki. Ismerkedjen meg a téma szakirodalmával, az adott kérdés vonatkozó forrásaival és önállóan, logikus formában dolgozza fel az információkat. Az írásos szemináriumi munka fejleszti a hallgató kutatói, elemzői és fogalmazási készségét és felkészít a szakdolgozat (oly távolinak tűnő, valójában nagyon is közeli) megírására is."

2) Mindezek alapján az alábbi kritériumrendszert dolgoztam ki az értékelésre:

- 1- önálló problémafelvetés
- 2- szakirodalmi áttekintés
- 3- helyesírás, helyes nyelviség
- 4- esztétikai megközelítés alkalmazása

Ezen szempontok alapján alakulna ki a dolgozatra adott jegy.

3) kérlek hogy mindig ha idéztek, jelezzétek hogy honnan származik. A word erre a lábjegyzet funkciót ajánlja. Nem szégyen idézni (feltéve ha nem az egész dolgozat idézet), de nekem időt spórol meg azzal hogy utánanézzek.

4) a félévi munka értékelésénél a dolgozatra adott jegy számít. a kollokvium/referátum pedig a beugró.

A dolgozat leadásának határideje: december 31, helye: mmi@art.pte.hu email-cím.